

Teser om pædagoger i det 21. århundrede

For år tilbage var pædagogisk tænkning noget der hørte hjemme på Danmarks Lærerhøjskole og på landets seminarier. Pædagogik handlede om børn. Det blev praktiseret i folkeskoler og daginstitutioner. Kun få uden for pædagogkredse tog den pædagogiske tænkning alvorligt. Det var ikke videnskab. Danmarks Lærerhøjskole var ikke noget universitet.

Situationen har ændret sig i det 21. århundrede. Den uvidenskabelige lærerhøjskole er blevet til Danmarks Pædagogiske Universitet. Landets universiteter har fået deres egne institutter og centre, der beskæftiger sig med pædagogik. Mellemlange videregående uddannelsesinstitutioner har fået pædagogiske afdelinger. Der er sket en gennemgribende pædagogisering af det danske uddannelsessystem fra vuggestue til universitet. Pædagogiseringen har endog spredt sig til organisationer udenfor uddannelsessystemet.

Som elever, studerende, kursister, medarbejdere, undervisere og forskere bliver vi nødt til at forholde os kritisk til dette store pædagogiske cirkus.

Nedenfor er der udviklet 9 teser om pædagoger. Teserne er kritiske, og der foretages generaliseringer. Mange af os er måske selv pædagoger, men nogle er mere pædagoger end andre.

Pædagoger er gode mennesker. Hensigten med teserne er at skabe debat mere end at give et korrekt billede af danske pædagoger.

Tese 1: Pædagogers tro på uddannelse

Mange pædagoger har en tyrkertro på, at mere uddannelse giver øget velstand, velfærd, etik og kultur. Mere læring er bedre end mindre læring. Jo flere lektioner, jo mere lærer vi. Læring får vi ved at være sammen med pædagoger!

Pædagogerne har været i stand til at sælge deres uddannelsesdrøm til resten af samfundet. I dag taler alle om "uddannelse", "kompetencer", "kompetenceudvikling", "kompetenceprofiler", "efteruddannelse", "livslang læring", "lærende organisationer" og "lærende regioner". Hvor vi tidligere gik i kirke om søndagen, sidder såvel børn som voksne og "boger den". Uddannelse er blevet religion. Som menneske handler det ikke længere om "at være nogen", men om "at blive til nogen" i uddannelsessystemet.

Ingen politiker tør sige, at der skal spares på uddannelse. Heldigvis har vi endnu råd til, at børn, unge og voksne time efter time sidder på stole i uddannelseskatedralerne. Her gennemlever de læreprocesser, læresituationer og kritiske refleksioner. Kursus efter kursus, hvor kursister reflekterer over deres egen praksis. Ingen tør spørge om de spilder tiden? Om de kunne lære mere udenfor katedralerne?

Fører uddannelse til lykke? Skaber efteruddannelse tilfredse medarbejdere? Hvad med de tusindvis af yngre og ældre mennesker, der hvert år udklækkes på landets universiteter og handelshøjskoler som bachelorer, masters eller kandidater? Bliver de lykkelige? I dyb personlig skuffelse opdager mange, at ingen har brug for deres kompetencer i det påståede videnssamfund. At de med lange og fine titler må arbejde som sekretærer, receptionister, omsorgsmedarbejdere eller noget helt tredje for slet ikke at nævne dem, som må finde sig i arbejdsformidlingernes handleplaner.

Ingen rejser spørgsmålet om, hvor undertrykkende og frustrerende det er for ældre kvinder og mænd at skulle "efteruddannes", "opkvalificeres", "opdateres" og "kompetenceudvikles".

Ingen rejser spørgsmålet om, hvordan vores uddannelsesreligion opleves eller påvirker de unge. De mennesker, som vandrer igennem pædagog efter pædagog, stof efter stof, logbog efter logbog, prøve efter prøve, udtalelse efter udtalelse og uddannelsesinstitution efter uddannelsesinstitution. Holdningen synes at være, at mere er bedre end mindre.

Ingen synes at interessere sig for, hvordan den ordblinde, indvandrer eller den ikke boglige har det. De gennemgår sprog- og læsetests. På pædagogisk vis hjælpes de!

Ingen synes at se, at vi er ved at skabe et fascistoid system, som er mere hierarkisk og undertrykkende end middelalderens feudalsamfund. De unges valgmuligheder er indskrænket til et valg mellem kort videregående, mellemlang videregående eller lang videregående uddannelse. Vi kan vælge mellem uddannelse og uddannelse!

Nødvendigheden af uddannelse skabes ved en selvopfyldende profeti. Nogle påstår, at uddannelse er vigtig. De tager mere og længere uddannelse. For at komme ind, eller blive på arbejdsmarkedet, er vi mange, som er nødt til at følge trop. Der opstår en uddannelsesindustri. Dem med lange og fine efteruddannelser får jobbene. Uddannelse bliver vigtig, fordi nogle har sagt, at uddannelse er vigtig. Ofte er det dem, som allerede har meget uddannelse, som får mere uddannelse. Naturligvis finansieret af skatteyderne eller som benefits fra firmaet.

Pædagoger elsker uddannelse. Længere er bedre end kortere. Morsomt nok mestrer de rigtige pædagoger ikke et fag som f.eks. fysik, matematik eller engelsk. De beskæftiger sig med dannelse og læring i almindelighed.

Nogle pædagoger legitimerer deres virke med påstanden om, at de er med til at danne nye generationer. De bringer fællesskabets kultur videre. Ældre pædagoger stiller ikke spørgsmål ved, hvilke, hvis og hvorfor kultur skal bringes videre.

Samtidig med at mange pædagoger understreger vigtigheden af fællesskabet, er de ofte selv ustyrlige individualister, som har svært ved at høre på andre. Personer, som helst vil bringe deres egne meninger til torvs.

Tese 2: Pædagogers sociale forargelse

Pædagoger mener, at samfundet er uretfærdigt. Nogle har mere end andre. Mange pædagoger ser sig selv som sociale frelsere. Ved hjælp af undervisning og vejledning vil de skabe lighed i samfundet. Alle skal have en chance.

Teoretisk har pædagogerne især tidligere støttet sig til kritisk teori med vægt på den tyske sociolog Jürgen Habermas. Pædagogerne kunne se "*systemverden*" alle steder. Her tænkes på rationelle økonomiske, juridiske og teknologiske systemer. Pædagogerne var selv repræsentanter for livsverdenen. Det gode og det naturlige. De repræsenterede den herredømmefrie kommunikation, som ikke var underlagt systemrationalitet. Missionen bestod i at bekæmpe systemverdenen med næb og kløer.

I dag abonnerer den pædagogiske elite på tankerne fra den franske sociolog Pierre Bourdieu. Pædagogerne synes, at det er fantastisk, at Bourdieu kortlægger menneskers forskellige "*økonomiske*" og "*kulturelle kapitaler*". I virkeligheden er det blot en videreudvikling af gamle Karl Marx's klasseanalyser. I Bourdieus begrebsapparat bliver pædagogerne selv en del af eliten. Deres belæsthed og interesser for kunst og æstetik giver dem ifølge teorien en høj kulturel kapital. Hjemmehjælperen, slagteriarbejderen og håndværkeren har lav kulturel kapital, selvom de måske tjener mere end pædagogen. Bourdieu konkluderer, at mennesker er forskellige, fordi de har en forskellig "*habitus*". Direktøren, professoren og håndværkeren har altså forskellige meninger, værdier, adfærd og handlemuligheder. I overensstemmelse med Karl Marx, mener Bourdieu, at vi som mennesker reproducerer os selv og vores samfund. Direktørbørnene bliver direktører. De

belæste pædagoger får selv belæste børn med høj kulturel kapital. Som lægmand er det svært at falde på halen over disse sociologiske indsigter!

Mange pædagoger blander sociologisk viden med deres egen sociale indignation. Derfor skal vi altid være på vagt overfor ”*pædagogisk videnskab*” fra de nu ”*forskningsbaserede*” pædagogiske uddannelsesinstitutioner.

Der er morsomt at iagttage, at de alvidende, belæste og kloge pædagoger underligt nok alle læser de samme bøger af de samme teoretikere! I virkeligheden er det kun en håndfuld bøger. Det minder om tidligere tiders landsbypræster. Litteraturen er næsten altid på dansk. Er det fordi den pædagogiske elite ikke bryder sig om angelsaksisk kultur? Er litteraturen for liberal og pragmatisk? Er det, fordi de pædagogiske ”*forskere*” har svært ved at læse engelsk?

Den sociale forargelse støttes af, at mange pædagoger føler sig dømt udenfor banen. Det er ikke pædagoger, som kører i sorte firmabiler, har den nyeste teknologi og er en del af det globale jetset. Pædagoger er ansat i den offentlige sektor. De modtager ikke nogen fed løn. Med Grundtvigs ord har de råd til ”*et jævnt og muntert, virksomt liv på jord*”. Det foregår i cowboybukser, mellemklasse bil, parcelhus og et par rejser til udlandet om året.

På overfladen tager pædagoger afstand fra den materielle verden. De fokuserer på samspillet mellem mennesker. De interesserer sig for det åndelige. Mange har dog stor kærlighed til æstetisk korrekte artefakter. I fulde drag nyder de deres uddannelseskatedraler og arkitektoniske læringsmiljøer. De ynder museer, biblioteker og musikhuse, som sjovt nok er finansieret af det påtvungne fællesskab vi kalder for kommune og stat. Konferencer i ind- og udland er heller ikke at fornægte.

Tese 3: Pædagoger sætter holdet

Samtidig med at pædagoger vil skabe mere lighed og retfærdighed, er de dommere over menneskers sociale avancement. Pædagoger anvender meget tid og energi på at eksaminere, vurdere, evaluere og bedømme. Det er pædagogerne, der sætter holdet. Hvem skal med? Hvem er reserver? Hvem skal rykke ned? Pædagoger får en vældig magt som ”*gatekeepers*” til eftertragtede uddannelsespladser og gode stillinger i samfundet.

Tusindvis af almindelige mennesker bliver hver dag nødt til at tilpasse sig pædagogernes fortællinger, verdensbilleder og holdninger. Nu er de ligefrem begyndt at bedømme elever, studerende og kursisters personlige kompetencer. Sundhedshjælpere og assistenter får karakterer i, hvor sociale de er, hvor godt de tilpasser sig kulturen på arbejdspladsen osv.

Som lægmand virker det som sindelagskontrol. Man tænker på det engang fascistiske Italien, det nazistiske Tyskland eller det stalinistiske Sovjetunionen.

Pædagogerne er næppe bevidste om, hvilke samfundsmæssige konsekvenser deres aktiviteter har. Det er i overensstemmelse med deres manglende historiske og samfundsvidenskabelige viden. Mange pædagoger tror, at de er retfærdigheden selv. At de bidrager til lighed og demokrati. At de skaber frihed og oplysning. At deres samtale og formidling skaber velstand, velfærd, etik og kultur. De har svært ved at se andre perspektiver på deres virke. At de på funktionalistisk og konservativ måde bidrager til, at det moderne menneske kommer ind på ”*rette hylde*” på arbejdsmarkedet. At deres virke kan forstås som et led i et stort meritokrati. De ”*dygtigste*” bæres frem. At de som pædagoger er med til at skabe ulighed og undertrykkelse.

Hjælper pædagogerne ikke blot med at reproducere samfundet? Sørger de ikke for at middelklassens og deres egne dannede og boglige børn får gode karakterer, avancerer i uddannelsessystemet og sætter sig på de gode poster i samfundet?

Pædagogerne er en del af et stort hierarkisk statssystem. Pædagogerne læser og udfører paradoksalt nok bekendtgørelser, læseplaner og love med stor emsighed. Som det er komme il fault inden for pædagogkredse, giver de ofte udtryk for, at de er imod styring, regler og love. De ser sig selv om kritiske, emancipatoriske, anarkistiske, selvstændige og kreative intellektuelle, som ikke lader sig styre. Men de ved godt, at bekendtgørelserne, læseplanerne og studieordningerne giver dem magt og status.

Som skrivebordsgeneraler våger de over deres formelle rettigheder. De dyrker eksamener, censorindberetninger, løntrin og interne hierarkier. De vurderer og udnævner hinanden. Som tinsoldater jagter de anerkendelser i form af akademiske grader, der i dag kan erhverves for penge. Det kritiske og emancipatoriske strækker sig for mange pædagoger kun til tom tale.

Tese 4: Pædagogers manglende samfundsforståelse

Pædagoger har en meget enkel opfattelse af samfundet. Årsagen er dels, at mange aldrig har været uden for de offentlige institutioner og dels, at forhold som økonomi, international politik, jura og historie aldrig har interesseret dem. Den pædagogiske elite har "kun" kastet sig over sociologien. Her arbejdes ikke med hårde data, som kroner og øre, antal soldater, råstoffer, paragrafer og historiske kilder. Pædagoger beskæftiger sig ikke med nødvendighedens rige.

Som lægmand virker pædagogernes sociologiske påstande om, at moderne mennesker er "refleksive", "kulturelt frisatte" og "individualistiske" ikke overbevisende. At de store fortællinger om gud, konge og fædreland er brudt sammen. Det er sociologiske historier, som krydres med oplevelser pædagogerne har haft i skoleklasser eller hos deres studenter. Det er ikke evidensbaseret forskning, men snak og pseudovidenskab.

Sidder vi ikke foran tv-skærmene og ser de samme fjernsynsudsendelser? Hører det samme musik? Køber de samme varer? Læser vi ikke om kongehuset? Gifter vi os ikke som aldrig før? Er kernefamilien, parcelhuset, bilen, rejsen til syden, campingvognen og lystbåden ikke stadigvæk et hit?

Den påståede refleksivitet, kulturelle frisættelse og de mange valgmuligheder går ikke længere end, at de fleste af os tager en uddannelse, efteruddanner os og stræber efter det velbetalte job, sådan at vi kan realisere vores "almindelige drømme". Samme drømme som vores forældre havde. Den gamle kliche om sekularisering har ikke forhindret, at de fleste af os folder hænderne, når vi begraver vores børn, forældre eller nære venner. Samfundet er ikke ved at gå i opløsning. Det hænger stadig sammen for os andre.

Pædagogernes manglende samfundsforståelse giver sig udtryk i en meget forenklet beskrivelse af samfundet. Faget samfundsbeskrivelse synes de ikke at have mødt i deres pædagogiske uddannelse. I mange år har vi i pædagogisk litteratur og foredrag kunne høre om det "førmoderne samfund", det "moderne samfund", og det "senmoderne samfund", "postmoderne samfund", "risikosamfundet" eller det "hyperkomplekse samfund". Nogle pædagogiske tænkere skærer det ud i pap. Vi er gået fra "bondesamfundet" over til "industrisamfundet" og videre til "informations- eller videnssamfundet". Beskrivelserne af de forskellige samfundstyper nærmer sig det banale. Beskæftigelsen i landbruget er gået tilbage. Flere arbejder ved computere. Det er nødvendigt at kunne læse og skrive osv. Analyserne har karakter af samfundsopgaver i 1.g!

Mange pædagoger abonnerer på en simpel syndefaldshistorie. Åbenbaringen finder de i Habermas's liturgiske skrifter. I de gode gamle dage levede mennesker i paradiset. Her var der livsverden. Mennesker var moralske. De havde tid til at tale med hinanden. Udenfor paradiset findes den skrækkelige systemverden. En verden, hvor mennesker, ifølge de hellige skrifter af Bourdieu, har forskellige kulturelle og økonomiske kapitaler. Mennesket blev forrådt af satan, som kunne tilbyde sundhed, et langt liv, varme huse, biler, både og rejser. Vi kunne ikke stå for fristelsen og blev smidt ud af edens have. For pædagoger er det én stor forfaldshistorie.

De nostalgiske pædagoger tror selv, at de er meget progressive. De tilhører partier som Enhedslisten, SF og Det Radikale Venstre. I virkeligheden er de dybt konservative. Romantisk ønsker de sig tilbage til et forestillet samfund, som aldrig har eksisteret. Deres analyser hviler ikke på historiske kilder. Det er pladderromantik, som nogle gange bliver til dogmatik.

Det uhyggelige ved pædagogernes mangelfulde samfundsanalyser er, at de som opdragere er med til at sætte dagsordenen for, hvad elever, studerende og kursister skal lære for at kunne klare sig i det samfund, som påstås at dukke op i fremtiden. Ofte finder pædagogerne meget belejligt ud af, at hvis vi skal klare os i fremtidens samfund, skal vi have endnu mere uddannelse! At uddannelseskatedralerne skal have endnu flere økonomiske midler.

Tese 5: Pædagoger er historieløse

Det er slående, hvor lidt pædagoger beskæftiger sig med historie. Det er i sig selv mindre vigtigt, hvis det ikke lige var fordi, at en historisk bevidsthed kunne forhindre den værdirelativisme, der i dag kan spores i nogle pædagogiske kredse. Tidligere vidste pædagogen, hvad der var rigtigt og forkert, væsentligt og uvæsentligt, gyldigt og ligegyldigt. Det er ikke tilfældet i dag, hvor nogle pædagoger synes, at alt er lige godt og ligegyldigt. Der er flere årsager til værdirelativismen.

Pædagoger har i den grad taget sociologien til sig. Sociologi er som disciplin ikke evidensbaseret. Der findes ingen tal og eksperimenter, der understøtter teorierne af Habermas, Giddens, Luhmann, Beck, Foucault, Lyotard og Ziehe. Pædagogers manglende akademiske skoling viser sig ved, at de bliver forvirrede, når de møder forskellige sociologiske fortællinger. Som første års studerende glemmer de, at noget er bedre end noget andet. At noget er rigtigt og forkert. De glemmer, at forholde sig kritisk, men kaster sig i benovelse i støvet for sociologerne, som var de guder. Den pædagogiske elite producerer tusindvis af lektioner, artikler og bøger om tænkerne. Ofte er det middelmådige referater, hvor pædagogerne refererer til hinandens referater om sociologerne. I en artikel om Luhmann kan vi eksempelvis læse, at Luhmann har fået stjålet sit ur i amerikansk fangeskab. So what? Hvornår får vi en analyse af Habermas's livret eller Bourdieus tandsæt? Er det selvstændig pædagogisk tænkning i det 21. århundrede?

I takt med sociologiseringen er mange pædagoger i dag såkaldte "konstruktivister". I god skolastisk middelalder stil har den pædagogiske elite udviklet en række forskellige typer af "konstruktivisme". Der findes "Operativ konstruktivisme", "Socialkonstruktivisme", "Kognitiv konstruktivisme" og endda "Konstruktionisme". Det er for feinschmeckere og ikke for lægmænd, der måske bare underviser i engelsk, tysk eller dansk.

Kort sagt hævder mange pædagoger, at viden er noget der konstrueres. Sandhed findes ikke. Sandhed skabes i menneskers hoveder, i samtale eller i sociale sammenhænge. Moral og etik er kun konstruerede konventioner.

Som lægmand med lidt historisk interesse kan det være svært at tilslutte sig værdirelativismen. Hvis man har besøgt Auschwitz og set glasmontrerne med proteser og hår, eller har læst om Første og Anden Verdenskrig, vil de fleste af os have en opfattelse af, hvad der er rigtigt og forkert. Hvis man har rejst i de tidligere sovjetiske satellitstater i Øst- og Centraleuropa vil man have en fornemmelse af, at nogle politiske systemer er bedre end andre. Hvis man på fjernsynet har set, hvordan terrorister halshugger gidsler og sprænger børn i luften vil man forhåbentlig græmmes. Kun pædagoger med sociologiske vildfarelser kan trække på skulderne. De har foretaget så mange intellektuelle dekonstruktioner, at de har mistet deres menneskelighed!

Hvis man har stået i en produktion på en virksomhed, sejlet som gast eller bare har deltaget i menneskelige fællesskaber udenfor de offentlige uddannelseskatedraler vil man have en fornemmelse af, at viden ikke kun er noget der konstrueres. At der findes en rigtig og forkert måde at gøre tingene på. At der er en objektiv verden uden for mennesket selv.

Som lægmand rystes man af nogle pædagogers defaultisme og civilisationskritik.

Med kendskab til oldtidens og middelalderens Danmark kan vi kun være stolte over, hvad vi som fællesskab og civilisation har skabt. Hvordan vores ingeniører har forbundet landet med broer og veje. Hvordan vi har varme og strøm i vores huse. Hvordan læger og farmaceuter har forlænget vores liv. Kald det blot for systemverden og naturvidenskabelig rationalitet.

Almindelige mennesker ønsker, at faglighed og værdighed igen kommer på dagsordenen. At vi som civilisation sætter nye mål for at komme hinsides velfærdsdekadencen. Hvorfor ikke arbejde for, at alle danskere skal blive hundrede år? At vi får mulighed for at besøge månen eller se Skagerrak fra en undervandsbåd? At vi får gravet det farlige og støjende vejnet ned under jorden? At alle får en god og rummelige bolig? At vi får skabt æstetiske og funktionelle omgivelser, der tager hensyn til naturen? Der er nok at tage fat på, også i uddannelsessystemet!

Når ansatte i statslige og kommunale institutioner, der har til opgave at føre de næste generationer ind i det historiske fællesskab, bliver ramt af værdirelativisme og nihilisme, er det måske udtryk for, at en epoke er ved at være over. At et fællesskab er ved at gå til grunde!

En, blandt mange løsninger, kunne være, at sætte pædagogerne fra deres bestilling. Giv dem noget efteruddannelse, så de kunne lære at undervise i faglige discipliner, der kunne være til gavn for fællesskabet og civilisationen.

Tese 6: Pædagogers vanskelige sprog

På trods af at mange pædagoger gerne vil være så lige og forstående overfor de svageste grupper i skolen og i samfundet, har de udviklet et sprog, som gør det vanskeligt for almindelige mennesker at forstå dem. Et sprog, som ikke gør dem mindre tilgængelige end overlægen eller advokaten.

De taler om "*selvrefleksivitet*", "*autopoiesis*", "*metalæring*", "*habitus*", "*systemverden*", "*livsverden*", "*refleksion*", "*hyperkompleksitet*", "*kulturel frisættelse*", "*praksisfællesskab*", "*legitim perifer deltagelse*", "*kategorial og material dannelse*", "*akkomodation*", "*assimilation*" osv. Elever, studerende og kursister samt almindelige undervisere føler sig dømt udenfor banen.

Elever, studerende og kursister skal i logbøger skriftligt vise den pædagogiske overklasse, at de kan "*reflektere*", at de er "*handle kompetente*", at de har de rigtige "*personlige kompetencer*". Som nysgerrige vaskekoner snager pædagogerne i andre menneskers inderste kroge. På lærerværelser og gange sidder eller står pædagogerne med alvorlige miner, flakkende øjne, tæt op af hinanden og hvisker. I pædagogkredse kaldes det ikke for nysgerrighed og sladder, men "*erfaringsudveksling*" og "*vidensdeling*".

Den udviklede skolastik gør, at man let kan høre, om personen er en del af den pædagogiske klasse. Som led i de liberale tider er der fremvokset en pædagogisk industri. Som sofistiske købmænd sælger pædagogerne deres ordflo. For penge tilbyder universiteter og seminarier kurser og efterfølgende beviser. Dygtige undervisere og faglærere tvinges mere eller mindre direkte på kurserne. Efter at have hørt på lange monologer, og læst de hellige skrifter på dansk bliver man som kursist optaget i den pædagogiske menighed. Nu kan man se "*systemverden*", "*kapitaler*", "*habitus*" og "*selvreferentielle systemer*" alle vegne.

Pædagogers opfattelse af lighed og retfærdighed rækker ikke til at lukke andre ind på deres område. Rigtige akademikere fra de rigtige universiteter må ikke undervise i folkeskolen eller for den sags skyld andre steder. Dygtige og engagerede akademikere eller undervisere kan ikke springe over de obligatoriske pædagogiske grundkurser. Faglighed og god moral er ikke nok.

Tese 7: Pædagoger snakker

Statsministeren kom i en tale til at nævne rundkredspædagogikken. Det var ikke heldigt. Han fik alle landets pædagoger på nakken. Naturligvis sidder man ikke i rundkreds, men faktum er, at pædagoger lægger stor vægt på kommunikation og kommunikative fællesskaber. Det kan ikke undre, at pædagoger vægter kommunikation, da det er det eneste de kan tilbyde. Pædagogik er ikke et videnskabeligt fag med objektive indsigter.

Som demokrater kan vi kun gå ind for vigtigheden af samtale, men når samtale bliver selve fagligheden, ryger kæden af. Der anvendes uendelig meget tid på snak i uddannelsessystemet. Næsten alle steder arbejder elever, studerende og kursister i grupper. Dag efter dag, time efter time sidder grupper rundt i det ganske land og snakker. Pædagoger løber forvirrede rundt og vejleder. Der snakkes igen.

Tusindvis af gode og dårlige projekter fremlægges hver dag. Produktionen af ligegyldige projekter er overvældende. Både folkeskoleprojekter og phd afhandlinger forsvinder ud i glemsomheden. De drukner i snakken og middelmådigheden. Meget form, men kun lidt indhold.

Pædagoger er omgivet af tid. Derfor er kommunikation kommet til at fylde så meget. Dermed ikke sagt, at pædagoger ikke har travlt. De bliver fanget i et kommunikationsræs, hvor de skal undervise, vejlede og gå til møder. Der er ingen øvre grænse for kommunikation, erfaringsudveksling og vidensdeling. Det antages, at mere kommunikation er bedre end mindre.

Pædagoger har ikke handletvang, som tandlæger, kirurger, piloter, soldater eller sygeplejersker. Kravet er blot, at de kan kommunikere. I den private sektor er tid et knapt gode. Kommunikation er luksus. Der skal handles.

For mange pædagoger er læring det samme som sproglig- og skriftliggørelse. Hvis man ønsker at blive sygeplejerske, jordmoder, hjemmehjælper, mekaniker eller smed, og man ikke kan sproglig- og skriftliggøre sine færdigheder og viden i rapporter, fremlæggelser og logbøger, har man ikke en chance.

Pædagoger glemmer, at dygtige sportsfolk, håndværkere, iværksættere og andre eksperter ofte ikke kan sproglig- og skriftliggøre deres færdigheder og viden. Pædagoger har svært ved at tro, at man kan lære uden bøger, pædagoger og offentlige uddannelseskatedraler. Hvis de endelig anerkender den slags ikke certificeret læring, påstår de ofte, at selvlærte mangler ”*almendannelse*” og ”*personlig udvikling*”. Det står hen i det uvisse, hvem der bestemmer, hvad almindelse og personlig udvikling er.

Når pædagoger taler om almindelse, kommer de ofte op med Platons hulelignelse fra Staten. Det virker belæst. Fangerne sidder bundet med hovederne vendt ind mod hulens bagvæg. De ser kun skygger. Fangerne kan ikke vende sig om og se lyset. De kan ikke se, hvad der foregår uden for hulen. Men det kan pædagogerne! Vor tids filosoffer. Vi andre undervisere er blot bønder og arbejdere.

Pædagoger vil opdrage og tæmme. For elever, studerende og kursister er der ikke meget kritisk emancipation i dette projekt. De spærres inde i lokaler og mister tid. De eksamineres og får et stempel, der følger dem resten af livet.

Som lægmand synes man, at den megen ligegyldige kommunikation er udtryk for en ufattelig rigdom. At vi som civilisation har råd og tid til dette. Ville vi som civilisation forsætte med at snakke, hvis der pludselig udbrød en tredje verdenskrig? Mænd fra fremmede planeter invaderede jorden? Et gigantisk meteornedslag? Udbrud af en global pest eller en kæmpe flodbølge rullede ind over Europa?

Når vores civilisation engang i fremtiden kommer i en akut krisesituation, vil vi næppe have råd og tid til alle disse læreprocesser. Tænk på de to verdenskrige. Her lærte man uden moderne pædagoger.

Vægten på kommunikation og kommunikative fællesskaber kan på sigt gå ud over vores civilisation. Faglighed og handling forsvinder. For meget kommunikation er udtryk for dekadence og forfald. Navlepilleri. Der bliver handlet mindre! Eksperimenteret mindre. Vi bliver fattigere.

På trods af de mange pædagoger og uddannelseskatedraler er der stadigvæk millioner af mennesker, der hver dag sulter og lever under umenneskelige vilkår. Snakkeriet synes ikke at forhindre krig, vold og ødelæggelse af naturen.

End ikke ud fra et demokratisk og etisk aspekt kan man acceptere den megen snak i katedralerne. Magten findes bl.a. i kommunikationen. Mere eller mindre direkte tryner pædagogerne andre mennesker med deres snak og finde ord. De italesætter alt, og ekskluderer dermed andre. Hvem af os har ikke siddet ved eksamensbordet og følt, at vi talte som polske roekoner i forhold til pædagogerne. *"Ditte, hvilke refleksioner og didaktiske overvejelser har du gjort dig i forhold til din egen pædagogisk praksis?"*

Pædagogernes pædagogiske refleksioner linkes til andre pædagogiske meta refleksioner. Pædagogik defineres som pædagogik! Set ude fra virker det som et stort tautologisk selvreferentielt lukket autopoietisk cirkus!

Undertrykkelsen findes i pædagogers monologer, vejledninger, kommentarer til logbøger og de mange bedømmelser. For elever, studerende og kursister er der ikke meget emancipation at hente i pædagogernes kommunikation. De bliver bedømt på deres refleksionsevne, skriftlige, verbale og personlige kompetencer. Dette er *"herrschaft"*. Det foregår på latin.

Passer det, at sandheden skabes i samtale? Sejlede Columbus ikke mod vest og opdagede et nyt kontinent? Betragtede Galilei ikke nattehimlen med kikkert, og lagde byggestenene til det heliocentriske verdensbillede? Kastede han ikke objekter ud fra det skæve tårn i Pisa og udviklede grundlaget for Newtons love?

Mange af 1700-tallets opfindelser, herunder dampmaskinen, kunne i adskillige år ikke sproglig- og skriftliggøres. Det var opfindelser og viden, der var skabt på baggrund af handlinger og kendskab til den praktiske verden.

Tese 8: Pædagoger tager afstand fra undervisningsteknik

Som lægmand tror man, at de pædagogiske eliter på universiteter og seminarier er mennesker, der ved, hvordan man kan blive god til at undervise. Det er forkert.

Ekspertter, forskere, akademikere og faglærere, der skal efteruddannes på pædagogiske kurser, skal ikke sætte næsen op efter, at de bliver bedre til at undervise. De får ingen praktiske fif. Nej, de lærer noget så helligt og nyttigt, som at reflektere over deres egen praksis med baggrund i de store tænkere! De lærer om *"kompleksitetsreduktion"*, *"kontingens"* og *"refleksivitet"*. Det påstås, at det er *"double loop learning"*.

Undervisningsfif, som hvordan man står overfor en forsamling, disponerer sit stof og styrer sin nervøsitet osv., er for almindeligt for pædagoger. Det er noget praktikere og konsulenter kan tage sig af. Rigtige pædagoger docerer i noget så sakralt som Habermas, Luhmann, Bourdieu, Foucault, Giddens og Ziehe. Sociologer som ikke beskæftiger sig med praktiske banaliteter. Hvis en eller anden pædagog selv kan have vanskelig ved at formidle indholdet i Luhmanns tekster, give man kredit for dette i pædagogkredse. Det er et tegn på, at pædagogen virkelig har gravet sig ned i teksterne, mere end at pædagogen mangler basale pædagogiske færdigheder! Den pædagogiske

overklasse lægger ikke stor vægt på formidlingsevner. Det er poppet og populistisk at være god til at formidle.

Ofte latterliggør pædagoger ældre, faglige og engagerede undervisere. Det kan være mekanikeren, sygeplejersken, ingeniøren, maskinmesteren eller økonomen, der underviser på en erhvervsskole. Pædagogerne hævder, at underviserne ikke kender til pædagogik. Derfor kan de ikke undervise. De skal efteruddannes af pædagogerne. I uddannelsessystemet handler det ikke længere om indhold, men om form og metafysiske refleksioner.

Fascination og dyrkelse af de store tænkere fylder meget i pædagogers universers. Som en selvfølge tilslutter pædagogerne sig til gruppearbejde, problembaseret læring og projektarbejde. De få pædagoger som stadig er skeptiske overfor disse principper kaldes for "*undervisningsdyr*" og "*tankpassere*". Pædagoger har ikke meget til overs for faglige eksperter, der virkelig har noget på hjertet, som de gerne vil formidle videre.

Paradoksalt nok abonnerer mange pædagoger på Dewey og erfaringspædagogik. Det handler om at skabe autentiske læringssituationer og "*learning by doing*". Hvordan får pædagogerne gjort Luhmanns teori autentisk? Får gjort det til en primær erfaring? Hvordan kan det være, at pædagogerne holder til i uddannelseskatedralerne? Hvorfor udspiller de erfaringsbaserede læringssituationer sig indenfor paladsernes vægge, hvor elever, studerende og kursister er tvunget til at sidde på deres flade og slå ørerne ud?

Tese 9: Pædagoger hader eksperter

Pædagoger lægger vægt på sociale relationer, som de i øvrigt helst selv vil styre. Da det er kommunikation og samspil mellem mennesker, der betyder noget, tager de afstand fra økonomer, jurister og politologer. De bryder sig ikke om økonomiske, juridiske og politologiske vurderinger. I nedladende vendinger taler de om en "*DJØFicering*" (jurister og økonomers fagforening) af uddannelsessystemet. Cost-benefit analyser hører ikke hjemme i pædagogers univers. Konsulenter får kun sjældent adgang i uddannelseskatedralerne.

Med næb og klør kæmper pædagoger mod evalueringer af deres virke. Især, hvis det er evalueringer, som lægger vægt på forhold, der kan måles og vejes. Pædagogerne mener, at deres kommunikative virke er så sakralt, at det ligger hinsides kvantitative størrelser. Der kan ikke sættes tal på effekten af deres kommunikation. Skatteyderne må acceptere påstanden om, at pædagogers kommunikation bidrager til "*herredømmefrie fællesskaber*", "*almendannelse*" og "*personlig udvikling*".

Sjovt nok kan pædagoger sagtens mestre tal, når de slynger rundt med karakterer, opgørelser af timeregnskab og tildeling af ressourcer til katedralerne.

Alt hvad der lugter af positivisme, tal, kvantitativ metode og naturvidenskab er grimt. Alt hvad der hedder hermeneutik, fænomenologi, fortolkning, forståelse og kvalitativ metode er godt.

Pædagoger kaster sig gerne ud i forsøgs- og udviklingsarbejde, hvis blot det er på deres egne metodiske præmisser. Den slags arbejde betyder mindre almindelig undervisning og flere møder. Pædagoger ved godt, at de ikke er rigtige akademiske forskere. Derfor abonnerer de på den kvalitative metode, hvor de er fri for at beskæftige sig med regressionsanalyse, signifikans, pi-test osv. Her kan de foretage kvalitative interviews, hvor der snakkes mere eller mindre struktureret. De anvender i dag et begreb, der hedder "*praktiker-forsker*". Her forsker pædagogen i egen praksis. Begrebet tillader, at man ser stort på normale samfundsvidenskabelige principper som operationalisering, validitet, reliabilitet, repræsentativitet og objektivitet.

Resultaterne af forsøgs- og udviklingsarbejdet er næsten altid, at elever, studerende og kursister skal have endnu flere lektioner, endnu længere uddannelse, og at der skal ansættes endnu flere pædagoger! Meget kreativt og innovativt handler det næsten altid om noget, hvor elever,

studerende og kursister skal sidde ned. Noget der kan gennemføres i uddannelseskatedralerne. Snakken om det hele menneske strækker sig ofte kun til det kognitive. Pædagoger er ikke sportsfolk. Mange af dem nyder at drikke god vin og sidde i arkitekttegnede møbler.

Pædagoger får røde knopper af eksperter. Det gælder også overfor professionelle ledelser og bestyrelser. Som stand vil de ikke ledes. Slet ikke, hvis det foregår efter moderne angelsaksiske managements principper som New Public Management. Jurister, økonomer og politologer skal ikke regne med at blive ledere i pædagogernes uddannelseskatedraler foreløbig!

Cand. scient. pol.
Peter Gorm Larsen
www.learn-to-learn.dk

Oktober 2004